

Repensar el cooperativisme

El cooperativisme a Catalunya no és un fenomen recent. Però en els últims temps va agafant uns perfils i una capacitat d'atracció que resulten com a mínim significatius. Al nostre país tenim exemples antics i recents de la renovada vitalitat del fenomen cooperatiu, en àmbits molt diferents, des de la cooperativa de Capçanes fins a Repensar el Cooperativisme, Suara o TEB. En els últims anys s'han constituït centenars de noves cooperatives, algunes tan innovadores com Alternatives Econòmiques, Som Energia o Som Connexió-Eticom. Les dades de la Generalitat apunten que un 15% de la població catalana està vinculada al món cooperatiu, sigui de manera directa, treballant-hi, o bé com a socis cooperatius o com a implicats en cooperatives de consum (per exemple, Abacus).

Més enllà de les xifres i del volum de capital que mouen, el que és significatiu és que suposen una altra manera de produir, consumir i relacionar-se, en què les persones són abans que els diners. En aquest sentit, penso que no podem relacionar només l'arrelament i la força d'aquesta manera alternativa d'entendre la producció i la resposta a les necessitats de subsistència de les persones amb la crisi o el canvi d'època en què estem immersos.

Qualsevol que tingui interès en el tema té molts estudis, dades i fins i tot edificis singulars que li demostraran que no parlem d'un fet passatger o conjuntural. Cal recordar, com ha fet Ignasi Faura (*Revista Cooperació Catalana*, febrer del 2014), els precedents tant a Espanya com a Catalunya de les normatives aprovades al llarg de la Segona República, i com a la llei de bases catalana en Ventosa i Roig deia: "El caràcter comú predominant d'aquestes organitzacions és el de

JOAN SUBIRATS

PROF. DE CIÈNCIA POLÍTICA, IGOP-UAB

complir un servei, eliminant al mateix temps tota idea de lucre entre els associats i entre aquests i l'entitat a la qual pertanyen", dins d'una lògica de democràcia econòmica, ja que tots els socis tenen els mateixos drets independentment del capital que hi aporten.

En moments en què tothom que té dos dits de front es planteja si anem pel bon camí amb un sistema econòmic que prioritza el guany per sobre de tot i que mesura l'èxit prenent com a base la competència i l'acumulació, cal ser conscient del dipòsit de solidaritat i reciprocitat de què disposem en el món cooperatiu català.

El govern de la Generalitat es planteja ara modificar la normativa legal que regula l'univers cooperatiu. Ja es va intentar l'any 2009 i ara hi tornem. En el projecte de llei hi ha coses que poden ser positives, en el sentit d'afavorir l'accés al crèdit en moments molt complicats per a tothom, i hi ha elements que poden ser vistos com a perillosos perquè dilueixen elements que fan de l'experiència cooperativa al-

guna cosa diferent. Sobretot les que tenen a veure amb el fet que les aportacions de capital siguin considerades superiors, en termes de democràcia interna, a les activitats cooperatives.

Com acostuma a passar, n'hi ha que, en el món cooperatiu, tendeixen a veure l'especificitat del cooperativisme com una nosa, i n'hi ha que la veuen com un element identitari que, si es perd, redueix molt les capacitats de resiliència del model. En aquest sentit la crisi de Fagor, una de les empreses matrius del gran grup cooperatiu Mondragón, ha estat tot un esdeveniment per al sector. Tant per treure'n lliçons positives com negatives. Cal encarar el tema de l'escala, i aprendre de l'experiència de les cooperatives que per manca d'envergadura les han passat magres. Però també cal tenir clar que creixement no sempre implica millorar en termes d'efectivitat i eficiència. És evident que en el cas de les cooperatives, el capital social dels socis és i ha estat un pulmó del qual no han pogut aprofitar-se empreses mercantils de mides semblants.

Ara, tot just fa un parell de dies, s'han reunit a Can Batlló (canbatllo.wordpress.com) un conjunt d'experiències que pretenen integrar l'esperit cooperatiu en les dinàmiques socials dels barris, afavorint formes de relació interpersonal en aspectes vitals que enforteixin les capacitats socials en moments de feblesa institucional. A poc a poc van sorgint dinàmiques que relacionen barris cooperatius amb empreses cooperatives. Molts tenim l'esperança que les iniciatives de Coop57 i Fiare acabin aconseguint que tinguem en funcionament una banca ètica que enforteixi el sector. Al final penso que, si anem avançant per aquest camí de construcció col·lectiva de valor, tots hi guanyarem.

En el projecte de llei de les cooperatives del Govern hi ha elements perillosos que dilueixen l'experiència d'aquest model alternatiu